

CHRYSĆIJAŃSKAJA DUMKA

Hod IX.



Wilnia, Śnieżań 1936 h.



Nr. 12 (126)



1. U čym budzie abnowa „Chryścijanskaj Dumki“. 2. Božaje Słowa na pieršuju niadzielu Adwentu. 3. Ucieki ad śmierci. 4. Światyja. 5. Uwahi da abnowy „Chryścijanskaj Dumki“. 6. U Bielarusau katalikoŭ. 7. 450-cilećcie naradzinaŭ 1-šaha drukara bielarusa. 8. List z wioski. 9. Z relihijna-hramadzkaŭ žyćcia. 10. I strašna i dziuŭna. 11. Roznyja wiestki. 12. Z Wilni i Kraju. 13. Paštowaja skrynka. 14. Žarty.

Da Katalickaha Duchawienstwa

Światy Ajciec Pius XI usiamu katalickamu świetu zahadaŭ, jak wiedama, zakładać Katalickuju Akcyju. Meta jaje — pryharnuć ludziej da Chrystusa i da Jaho światoha Kaścioła pry pomačy świeckich katalikoŭ. Kataliki ũsiaho świetu, pasłušnyja zahadu swajho Najwyšejšaha Pastyra, prystupili da arhanizawańnia Katalickaj Akcyi, jakaja siańnia tak paważna i nadziejna spaŭniaje swajo zadańnie.

Wilenskija Bielarusy Kataliki, idučy za kličam światoha Ajca i žadajučy prociŭstawicca biazbožnaści, jakaja siańnia tak pašyrajecca, z dazwołu J. E. Arcybiskupa-Mitrapalita tak-ža prystupili da arhanizawańnia Katalickaj Akcyi. Užo isnuje Urad Katalickaj Akcyi siarod Bielarusau Katalikoŭ i pačynaje pracu.

Miž inšaj swajej pracaj Katalickaja Akcyja na bielaruskaj niwie maje dapamahać wydawiectwu „Chryścijanskaj Dumki“, kab hety časapis zmoh adnawicca i wychodzić dwa razy ũ miesiac. Ci heta adnak udasca, budzie zależyć pradusim ad padtrymańnia hetaj sprawy z boku bielaruskaha i niebielaruskaha katalickaha Duchawienstwa Wilenskaj i Pinskaj Dyecezii, da jakoha hetym horača adklikajemsia i prosim jak maralnaha, tak i matarjalnaha padtrymańnia.

Padtrymańniem hetym budzie: zwyčajnaja padpiska na „Chryścijanskuju Dumku“, a tak-ža adnarazowaja i stałaja miesiačnaja padmoha pawodle asabistaj koźnaha mahčymaści.

Prysylajučy nam hrošy, prosim zaznačyć, ci heta budzie tolki padpiska, ci adnarazowaja dapamoha, ci stałaja miesiačnaja.

Hrošy najwyhadniej słać „razrachunkowymi pierakazami“ na redakcyju „Chr. Dumki“: Wilnia (Wilno), Zawalnaja 1—2.

Wilnia, 30 listapada 1936.
Zawalnaja 1—2.

Urad Katalickaj Akcyi
Bielarusau Katalikoŭ

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIELARUSKI KATALICKI ČASAPIS

Wychodzić raz u miesiac.

SKŁADKINA „CHR. DUMKU“:

na hod . . .	3 zał.	na 3 mies.	0,75
na paŭhodu	1.50	na 1 „	0,25

Zahranicu 6 zał. u hod.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica Zawalnaja Nr. 1—2.
(Wilno, ul. Zawalna 1—2).

Redakcyja adčyniena ad 8—4.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKI KATALICKI ČASAPIS.

WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod IX.

Wilnia, Śnieżań 1936 h.

Nr. 12 (126)

U čym budzie abnowa „Chryścijanskaj Dumki“

Redakcyja „Chryścijanskaj Dumki“ Źžo daŹno dumala ab abnowie swajho časapisu. Wymahala hetaha samaje Źycio, jakoje nie staić na miescy, a wiećna Źmianiajecca. Adnak redakcyja sama nie mahla adwaŹycca na hety waŹny Źah. Dziela hetaha my adkliknullsia da naŹnych čytaćoŹ, prosiaćy ich wyskazacca Ź hetaj sprawie, kab pašla na padstawie ich hałasoŹ zmahli my zrabić u mieru naŹnych mahćymaščiaŹ takuju ci inŹuju abnowu. Na naŹ zaklik mnohija adazwalisia, padajućy nam swaje rady i paŹadańni. Hałasy hetyja my drukawali Ź čatyroch numaroch „Chryśc. Dumki“. Prytym zaznaćajem, Źto heta hałasy tolki hałaŹniejŹyja i bolŹ cikawyja. Z inŹnych hałasoŹ my karystajem tak-Źa, ale nadrukawać nie zmahli dziela niastaćy miesca Ź naŹnym tak ciesnym časapisie. Z tych usich uwahaŹ naŹnych čytaćoŹ Źto da abnowy naŹha časapisu, asabliwa-Ź z tych, jakija my nadrukawali, moŹna Źžo mieć jasnaje paniaćcie ab tym, u jakim kirunku maje iŹci naŹa abnowa. Wiedama, i tut usiaho spoŹnić nam nia Źdasca, bo na pieraŹkodzie staić najbolŹy naŹ worah — niastaća hraŹowaja. U hetym numary adklikajem sia da Źsiaho katalickaha duchawienstwa naŹaha kraju, spadziajućysia, Źto jano nam nieŹta dapamoŹa. Apirajućysia na hetaj nadziei, z nowaha hodu my wypuŹcim „Chr. Dumku“ Źžo abnoŹlenaj choć u niekatoraj miery. Dalej pastarajem sia tut choć ahulna paznajomić naŹnych čytaćoŹ i pryjacielaŹ ab tym, u čym budzie naŹa abnowa. Zrobim heta, wiedama, apirajućysia na padstawie ŹwahaŹ tych asob, jakija Ź hetaj sprawie zabirali hołas.

Nazowa astajecca staraja. Hetaha Źadaje bolŹaŹ i maje jana za saboj pawaŹnyja dokazy. „Chr. Dumka“ adyhrala Ź histori i biełaruskaha katalickaha ruchu pawaŹnuju rol, maje jana Źžo tradycyju

i zrywać z jej nia ma nijakaj patreby. Da taho-Ź nazoŹ hety poŹny bahataha ŹmieŹtu. Treba nam wućycca dumać pachryŹcijansku i pastupać.

Raz u miesiac — nijakaja rabota — kazaŹ Wincuk AdwaŹny. I jon praŹdu kazaŹ. Miesiaćny časapis — heta słaby časapis. Treba wydawać čaŹciej. Ab hetym hawaryli badaj usie inŹyja asoby, Źto Ź hetaj sprawie da nas pisali. Wiedama, tut usia trudnaŹ u hraŹach, ale jak my Źžo skazali, majem siakuju takuju nadzieju, Źto hetuju trudnaŹ pieramoŹam, dyk z Boham u dobry čas! Z nowaha hodu paćynajem wydawać „Chr. Dumku“ dwa razy Ź miesiac.

Byli hałasy pierastać pamiaŹćać Lekcyi, Wanelii i nawuki. Wialikaja adnak bolŹaŹ hałasoŹ, jakija my drukawali i jakija astalisia niedrukawanyja, pakazwaje, Źto hetaha zrabić niamoŹna. I praŹda pa ich staranie. Sprawa Ź tym, Źto BoŹaje Słowa — heta padstawa chryŹcijanskaj kultury i Źto Ź biełaruskaj formie z im naŹ sielanin zmoŹa spatkacca pokulŹto tolki Ź „ChryŹcijanskaj Dumcy“. Wiedama adnak, Źto samo kazańnie pawinna być aktualnaje, dastupnaje i pawinna paruŹać u Źwiatle chryŹcijanskaj nawuki roznyja sućasnyja Źyćciowyja kwestyi.

„ChryŹcijanskaja Dumka“ budzie tak-Źa staracca, apraća spraŹ charakteru čyŹta relihijnaha, pamiaŹćać tak-Źa rozny mataryjał charakteru hramadzkaaha Ź duchu chryŹcijanskaj nawuki. Ab hetym usim nia tolki narod naŹ, ale tak-Źa i intelihiencyja, badaj nijakaha nia maje paniaćcia.

Wiedama, „Chr. Dumka“ budzie redahawacca tak, kab z jaje moh karystać narod. Heta znaća — prosta, dastupna. Adnak my budziem wyŹcierahaćca spraŹ biazwartasnych, ustareŹŹyŹ i niacikawych, a budziem staracca padawać matarjał

ciągawy i paważny, kab takim čynam z našaha časapisu moh karystać i znajomicca z chryścijanskaj nawukaj i intelihiient. Nadta mahčyma, što niekali pa-starajemsia jakuju bačynu adnu-druhuju pašwiaćać specyjalna dla intelihiencyi, kab hłybiej jaje znajomić z asnowami chryścijanskaj filozofii i z chryścijanstwam ahułam.

Nie zabudziemsia i ab dzieciach. Sprawa ũ tym, što wydawać asobny časapis dla dziaciej duža doraha, dyk my pa-stanawili ũ „Chryśc. Dumcy“ adnu bačynu pašwiaćać dla dziaciej. Nabor hety budziem adkładać i pašla budziem z jaho rabić knižyicy, z jakich wyjdzie dziaciačaja biblijatečka.

My wiedajem tak-ža, što jak-by nia wydawać dobra i jak-by dobra nia pisać,— usio heta na ništo, kali naležna nie pa-stawić sprawy kolportaru, heta znača — sprawy pašyreńnia časapisu ũ narodzie. Woś-ža na heta źwierniem samuju zorkuju ũwahu. Prosim tak-ža našych čytačou prysyłać nam probnyja adrasy swa-ich susiedziaŭ i znajomych.

Dyk u Boży čas!



Ucieki ad śmierci.

U arabskaj pustyni żyŭ „šeik“—načalnik. Nazywali jaho „wialikim“. Usie beduiny z pa-šanaj hawaryli ab jahonaj mudraści. Ci štości zdaryłasia, ci zajšła sprečka, zaŭsiady šukali ũ jaho rady, i ũsie skłaniali pierad im swaje hałowy.

Adnojčy šeik uwajšoŭ u swoj šacior i aź zachnuŭsia—pierad im stajaŭ małady čalawiek.

— A ty chto hetaki? — spytaŭsia šeik.

— Mianie pasłaŭ Allach (Boh), a nazywajuc mianie aniełam śmierci. Šeik strywożyŭsia i twar jahony staŭ taki biely, jak wałasy, što spływali jamu na čało.

— Čaho ty ad mianie žadaješ?

— Maju tabie skazaci, što nadyjšoŭ twój apošni dzień. Dyk woś pryhatujsia, bo zaŭtra,

Bożaje Słowa

na pieršuju niadzielu Adwentu.

I.

Braty, wy wiedajecie, što ũžo čas ad nam prabudzicca. Bo ciapier bliżej zbaŭleńnie naša, čym kali my ũwierieli. Noć adyjšla, a dzień prybližiŭsia. Dyk adkińma ũčynki ciemry i adzieńmosia ũ zbroju światła. Jak u dzień, pry-stojna pastupajma: nie ũ bankiecie i pjanstwie, nie ũ biazstydnaści i raspuście, nie ũ kałatni i ũ zajzdraści, ale pryadzieńciesia ũ Pana Jezusa Chrystusa. (Ryml. 13,17 14).

II.

U heny čas skazaŭ Jezus swaim wučniam: buduć znaki na soncy i miesiacy i zorach, a na ziamli pryhniečańnie narodaŭ dziela šumu mora i nawalnicy. Ludzi sochnuć buduć ad strachu i ad čakańnia tažo, što maje pryjšci na ũwieś świet, bo siły niabiesnyja parušany buduć. I tady ũbačać Syna čalawiečaha, idučy ũ chmary z wialikaj siłaj i sławaj. A kali pačnie heta dziejecca, uwažajcie i padymajcie hałowy wašy, bo prybližajecca adkupleńnie waša. I skazaŭ im prypowieść: paħladziecie na fihowaje drewa i na ũsie drewy: kali ũžo z siabie wydajuć płod, wiedajecie, što ũžo blizka leta. Tak i wy, kali ũbačycie, što heta ũsio dziejecca, znajcie, što blizka waładarstwa Bożaje. Saprady kažu wam: nie praminie rod hety, jak usio zbudziecca. Nieba j ziamla praminuć, ale słowy maje nie praminuć. (Łuk. 21,25-33).

III.

Ab wiečnaści Chrystusawaj nawuki.

Prachodziać wiaki, minajuc pakaleńni, narody, wialikija kultury, paŭstajuc i ũmirajuc mudryja ludzkija nawuki i filozofii, zhinie na

jak tolki zajdzie soniejka, ja pryjdu siudy, kab ciabie zabrać.

I hety „wialiki“ šeik staŭ, jak stoŭb, biaz ruchu i biaz słowa; tolki krepka zacisnuŭ zuby i przyžmuryŭ wočy, i tak stajaŭ, pakul nie pa-čuŭ, jak zašastała ũchodniaja zasłona.

Tady azirnuŭsia skora nawokał: šacior byŭ pusty. Plasnuŭ u dałońki, i na twary jahonym zajhrała ũśmieška; a jak uwajšoŭ niawolnik, zahadaŭ jamu siadlać najsilniejšaha i najbystrejśaha wiarbluda.

I jašče raz ahladzieŭ šacior i zaśmiajaŭsia, bo wyabraziŭ sabie wyhlad twaru tažo Allachowaha paslanca, jak jon pryjdzie zaŭtra wiečaram i znajdzie šacior puściusienkil!...

Nie prajšła j hadzina, a šeik byŭ ũžo dałoka ũ pustyni. I celu noč jon jechaŭ tak pašpiešna, jak tolki najšybčejšy wiarblud z jahonaj stady moh jaho nieści. I celý dzień jechaŭ,

wat i hety świet uwieś, a nawuka Chrystusa, jak Jon sam kaža ũ sianńiešnjaj Wanelli, trywaje zaŭsiody, trywaje, jak nawuka wiečnaja, żywaja, jakaja ũščiaź raście, ćwicie i daje cudoŭnyja płady.

Nawuka Chrystusawa *wiečnaja praz uwa-
bu na swajo pachodźańnie* Naradziłasia jana i pryšla na świet nie z dačasnaści, nia z hetaj ziamli, pachodzie jana nie ad čaławieka, ale z nieba, rod swoj jana wywodzie z Boha. Chryścijanstwa nam prynios Syn Boży.

Wiečnaść nawuki Chrystusawaj tak-ža ũ tym, što *jana jość wiečnaja i adnosna čaławieka*. Skolki čaławiek z jaje nie karystaje, jana nikoli nia wyčerpywajecca, skolki čaławiek jaje nie paznaje, — jana ũščiaź taja samaja i adnačasna ũščiaź čaławieku atkrywaje nowyja swaje tajnicy. Čaławiek tak zbudawany, što jon wiečna halodny praŭdy, wiečna hetaj praŭdy šukaje i nijak znajści jaje nia moža, bo poŭnaj praŭdy na hetym widomym skončanym i ahrańičanym dačasnym świecie niama, tut jość tolki častka praŭdy, a Praŭda poŭnaja — u żyćci duchowym, u Bohu. Woś-ža praz chryścijanstwa sam Boh prychodzie čaławieku nastustreč. Ale jak prychodzie? Kab być sapraŭdy čaławieku dastupnym, prychodzie nia tolki jak Boh, ale jak Boh-čaławiek razam. Čaławiek takim čynam zhodna z swajej przyrodaj zaŭsiody budzie šukać praŭdy i šukajučy jaje zaŭsiody budzie zwaročwacca da Chrystusa.

Wiečnaść Chrystusawaj nawuki j ũ tym, što *jana zaŭsiody daskanalnaja*, što nichto, nijaki mudrec nia zmoža ũ jej wykazać niejki cień, niejkuju supierečnaść. Praŭda, mnohija ludzi adkidajuć hetuju nawuku i ad jaje adychodziać, ale robiac jany hetak z rožnych inšych przyčyn, ale nia dziela taho, što ũ jej znajšli niešta niedarečnaje, niastrojnaje maralna ci pamyłkowaje lohična.

Wiečnaść chryścijanstwa widacca tak-ža z *paraŭnańnia jaho z ludzkoj nawukaj*. ũsia mudraść ludziej słuža tolki na karotki čas,

maje ũ sabie pierawažna nadta mała praŭdy, a časta i susim jaje nia maje i jak minaje toj čas, u jakim i dla jakoha henaja ludzkaja nawuka na świet pajawiłasia, dyk stajecca jana sapraŭdy niażywoj, słužačy tolki historyčnym prykładam, jak daŭniej u takoj ci inšaj sprawie ludzi dumali. Chryścijanstwa-ž zaŭsiody żywoje, zaŭsiody maje swaich wiernych wyznawalnikaŭ, jakija im żywuć i addychajuć i jakija biez jaho nia mieli-b nijakaj mety na ziamli i pamierli-b z nudy i raspačy.

Z *tych pładoŭ*, jakija chryścijanstwa rozdzi, *tak-ža widać jaho wiečnaść*. Hetkimi pładami jość rožnaha rodu świataść čaławieka. Światym čaławieka nazywajem tady, kali jon ahrańičaje i pieratwaraje swajo przyziemne samalubstwa na karyść swajho żyćcia bolš wysokaha, duchowaha, kulturnaha i na karyść lubowi swajho bližniaha, na karyść praŭdziwaj da jaho sprawiadliwaści. Žyćcio-ž čaławieka jak adzinki i jak hramadźianstwa hetkaj świataści patrabuje, jak sonca. I nijakaja dačasnaja ludzkaja nawuka takoj świataści dać čaławiectwu, jakuju daje chryścijanstwa, nia zdolaje. Žyćcioniepadkupny świedka hetaha. Wiedama, nia majem tut na dumcy tych chryścijan i ich żyćcia, jakija aprača nazowy z chryścijanstwa nia majuć ničoha. Taksama nie biarom tut pad uwahu i taho, što časta celyja narody z tych ci inšych przyčyn adpadajuć ad chryścijanstwa. Tut rašaje zaŭsiody wola čaławieka, jaki časta prabuje pachadzić swaimi ũłasnymi darohami, a pa jakich pachadziŭšy ũdował, zwyčajna ũ kancy ũžnoŭ waročajecca da chryścijanstwa.

Wiečnaść chryścijanstwa widacca ũrešcie i z taho, što *jano nikoli i ad nikoha nie zamykajecca*, a jość zaŭsiody adčynienym i zaŭsiody zdolnym pryniac da siabie čaławieka. Hitlerizm prymaje da siabie tolki „čystakroŭnych“ niemcaŭ, fašyzm Mussoliniaha tolki tych, chto pojdzie na słuźbu italijskamu nacyjanalizmu, ateistyčny komunizm pryznaje tolki tych, jaki-

choć piakło sonca i razžarany soncam piasek aź hareŭl wialikaja smaha paliła jahonyja wusny. Nia daŭ adpačynku ani sabie, ani žwiaraci. A z koźnaj wydminaj u pustyni, što žnikała pad udarami wiarbluźnych kapytoŭ, jon čuŭ, jak štoś adlahała na sercy i radaść uzrastala ũ duży.

A jak soniejka ũžo skłaniłasia na zachad, jon ubačyŭ tuju oazu, dzie chacieŭ przytrymacca i schawacca daloka, daloka ad swajho šatra! Z bleskam apošnich promienniaŭ zachodziačaha sonca, jon prybyŭ da pieršych palanaŭ. Wiarblud przyklenčyŭ i šeik źlez na ziamlu, zmučany, zmorany, sa zbaleŭšym ciełam, ale ũśmichaŭsia biazupynna i hładziŭ pa karku swajho wiernaha wiarbluda dyj hawaryŭ: „Ty dobra śpisaŭsia, przyjaciel“.

I zmučanaha swajho zbaŭcu pawioŭ praz ciomny palmawy haj da krynicy. Aż woś pry

krynicy siadzieŭ spakojna, čakajučy jaho, toj paślaniec, što byŭ jamu abjawiŭšysia, jak anieł śmierci, i skazaŭ jamu: „Dobra, što ty nadyjšoŭ. Ja ździwiŭsia, što aź adhetul, tak daloka ad twajho šatra, skazana mnie, kab ciabie zabrac. Źal mnie było ciabie, jak dumaŭ, što na takija staryja hady, u soniečnuju śpieku, zmušany budzieš tak daloka jechać. Adnak baču, što ty paśpieŭ jaśče pierad časam; ty musieć wielmi šybka jechać?“...

Pierakł. z ukrajskaha („Misionar“)
J. H.





Świataja Apalonija — Dziewa i Mučanica.

Užo ad pačatkaŭ chryścijanstwa zaŭważwajecca siarod moładzi imknieńnie da duchowaj daskanalnaści pad widam zaŭsiodnaha dziawoctwa. Spabudžała da hetaha pradusim sama Ewanelija, dzie Chrystus, zachopleny pieknatoj duży jamu addanaj, kliča jaje da sużyćcia z im boskaha, żyćcia poŭnaha čaru radaści i ščaścia. U spryjajučych abstawinach ludzi hetkija arhanizawalisia i wiali żyćcio supolnaje, trymajučysia takoj ci inšaj rehuły, najčšaściej dadzienaj niejkim Światym ci Światoju.

U časoch, kali żyła św. Apalonija (III stalećcie), nia lohka było dumać ab klaštornym żyćci; dziki praśled stajaŭ hetamu na pieraškodzie. Zrazumiełaja sprawa, što i Apalonija, achwiarawaŭšysia astacca da śmierci ũ dziawoctwie, musiała prywatna dażywać swajho wieku. Bačym jaje užo šmatletnziej staruškaj.

Čytajem u historyi Światych, što mnohija z ich bajalisia doŭhaha żyćcia, kab časam nie spaniawierycца i nie zahniawić Boha; z hetaj pryčyny jany prahnuli pamierci ũ maładych hadoch. Apalonija daždała adnak staraści, ale staraści poŭnaj zasłuhi prad Boham. Prażyła i jana nie adnu buru trywožnuju; świet usimi siłami žadaŭ zdabyć jaje serca, ale tuju napaś adhaniała jana mahutnym aružžam — luboju Božaj. Čym macniejšaj była spakusa, tym bolš harnułasja da Boha.

Lohka pradbačyć rašučaś, stojkaś, a nawat i achwočaś światoj Dziewy, z jakoju išła nasustreč mučeńniaŭ; lohka pradbačyć, što prociŭ hetkaj chryścijanki pahanstwa akažacca biazsilnym.

Historyja pierakazała nam, što ũ časoch Apalonii żyŭ u Aleksandryi niejki čaraŭnik wialikaj sławy. Jon, kab prastawić imia swajo, jašče bolš staŭ warażyć swajmu horadu strašennyja niašččaści za toje, što chryścijanie zahniawili bahoŭ Alimpu i što hnieŭ heny tady tolki minie nad krajem, kali pomščany buduć

ja pakamunistyčnamu, „pabiazbožnamu“ wierać, a chryścijanstwa maje adčynienyja dzwiercy da swaich skarbaŭ dla ũsich rasaŭ, dla ũsich narodaŭ, dla ũsich klasaŭ, dla ũsich ludzkich adzinak, jakija paślušny swajmu wiečnamu naturalnamu imknieńniu da praŭdziwaha humanizmu i postupu, apiortych na lubowi, sprawiadliwaści i praŭdzie. Chryścijanstwa jośc wiečnaje ũ časie i ũ prastory, jano nikoli i nihdzie nie zamykajecca, nieahraničajecca i nia wyčerpywajecca: *Budźcie daskanalny, jak Ajciec waš niabiesny daskanalny jośc...*

Ks. Ad. St.

winoŭnyja chryścijanie. Hetym rasputaŭ strašennuju złość prociŭ chryścijanstwa i padniaŭ šalonuju zawiaruchu. Pahancy naahuł byli wielmi zababonnyja, a ũznoŭ chryścijanie praŭnaj apieki nad saboj nia mieli, — zhetul stolki ždziekaŭ i kryŭdy pryšlosia pieraniaści chryścijanam!

Pryjšoŭ čarod i na Apaloniju. Nia lubili jaje pahancy za pabožnaść, za ũpłyŭ na druhich — nia tolki chryścijan, ale i mnohich z pahanstwa. Spadziawalisia kwołuju starušku prywiaści da adstupstwa, a praz heta aśmiašyć druhich chryścijan i skarej pierałamac ich niuju adpornaść. Damehalisia ad jaje naŭpierad sloŭna žmieny wiery. Ad sloŭ pierajšli i da čynu. Dumali, što nerwy staruški nia wotrywajuć. Možna ũjawić sabie, skolki pieraciarpieła jana, kali, bjučy pa twary, ščaku joj pieralamall; kali stali abcuhami wyciahwać zuby!.. Dziakujučy tolki łascy Božaj, nia ũchiliłasja Świataja Apalonija ani trochu, jak by zusim i nia čuła boli. Bo što-ž značyć fizyčnaje mučeńnie ũ wačoch i ũ sercy Światoha? Heta jaŭny dokaz addanaści Bohu. A što-ž značyć taja addanaść, jak nia nowy akt lubowi, katoraja wiesialić serca čalawieka? Ciarpieć dla lubaj istoty, ci-ž heta nia ciešycca jaje bahasławienstwam, łaskaj, luboju?

Stojkaś Apalonii prykra paniziła pahancaŭ, jany bačyli, što duch słabieŭkaj staruški krapčejšy za ich złość i ždzieki. Ciarpier kinulisia na bolš strašnyja mučeńni. Razłažyli wohnišča, kab żyćcom spalić swaju achwiaru. Hledziačy na ahoŭ, Apalonija zaharełasja pažadaniem śmierci tak silna, što nie čakajučy, aŭ pokul jaje tudy ũkinuć, sama pabiehła j stu-piła ũ wohnišča.

Jak wyjaśnić pastupak Apalonii zhadna z rozumam i wieraj? Možna pažadać śmierci i zaležna ad warunkaŭ achwiarawacca na śmierć, ale niamožna samomu być pryčynaj swajej śmierci. Žyćciom čalawieka kiruje wyšejšy rozum i wola. Widać, Apalonija čuła ũ dušy hołas asabliušaha natchnieńnia Božaha, katorym apraŭdwała swoj pastupak. Kinułasja ũ wahoŭ nie pierad stracham jakohaś niašččaścia, ale dzieła Boha, z katorym prahnula zlučycca na wieki.

Narody chryścijanskija ũważajuć Apaloniju, jak patronku i ũspamožnicu pry boli zuboŭ.

Pamaży-ž, Świataja Mučanica, i nam wykarystać usie fizyčnyja ciarpieńni i jak najbolš addacca Bohu!

Dr. J. R.





CHRYSŦUS NARADZIŦSIA!...

Ŧwahi da abnowy „ChryŦcijanskaj Dumki.“

XII.

Ŧto choćacie rabcie, jak choćacie „Chr. D.“ abnaŦlajcie, ale EwanelijaŦ dy ListoŦ ApoŦtalskich nie wykidajcie! Chaj choć tut majuć jany prawa Ŧjawicca prad bielarusami, abo lepŦ kaŦućy, chaj choć tut bielarus nia budzieć pazbaŦlen Słowa BoŦaha! Na'ť kab i nichto nia czytaŦ ich tamaka, to ŦŦo samy fakt, Ŧto „Dumka“ niasieć ich u Ŧwiet, wykonwajeć miŦyjanarskuju pracu dy praz heta zdabywajeć sabie Ŧasłuhi prad Boham dy prad naŦym narodam. Ale-Ŧ nie! JoŦć Ŧmat takich, katoryja z luboŦuju czytajuć i Ewanelii i Listy j nawuki! NaŦ-Ŧa bielarus ćwiordy dy haraćy chryŦcijanin, dyk jamu najbołŦ razychodzicca ab toje, kab Słowa BoŦaje Ŧyło dy krasawała siarod jaho narodu.

Ks. dr. I. T.

XIII

DahetŦl „Chr. D.“ jak miesiaćny časapis, redahawałasia dobra. Niekatoryja zakidajuć, Ŧto niepatrebnymi byli kazańni. Jany byli i buduć patrebnymi. Ŧ mieru mahćymaŦci treba padawać wierŦyki-satyry, jak u Nr. 11 i na ahuł paŦyryć addzieł humaryŦtyki. Pamiataju, kali letaŦ „Krynica“ zamiaŦciła wierŦ W. A. „Hanuliny kłopoty,“ — hazeta wandrawała z ruk u ruki. Taksama Nr 11 „Chr. D.“ z wierŦam L. Wietrahona. Takaja siła, jak L. W., moŦa bołŦ zrabieć dla raspaŦsiudŦańnia „Chr. D.“ jak ceły Ŧtab kolportaraŦ. ČaŦciej wydawać bylo-b wielmi paŦadana. Treba, kab skolka maha, W. AdwaŦny pisaŦ u „Chr. D.“ Czytaćy ŦŦo znajuć jaho talent i nadta achwotna pryniali jaho wierŦ „Na mahiłu Swajaka.“ Nazowu Ŧmianiać nia treba. „Chr. D.“ ŦŦo maje za' saboj tradycyju dy i hety nazoŦ nadta adpawiedny.

Treba Ŧwiarnuć uwahu na artykuły hramadzkaaha charakteru. Dawać malunki.

Małady czytać.

XIV.

My, Ŧto Ŧywiom upieramieŦku, abo Ŧ suŦiedztwie z litoŦcami, z soramam hladzim, jak mnohija ciomnyja bielarusy pieraŦkadŦajuć litoŦcam u ich damahańni i abaronie prawoŦ litoŦskaj mowy Ŧ kaŦciele. Hetyja ciomnyja naŦy braty i dla siabie swajej bielaruskaj mowy nie damahajucca i pieraŦkadŦajuć litoŦcam. Nam zdajecca, Ŧto „Chr. D.“ na hetu niezdarowuju prajawu Ŧ naŦym Ŧyćci pawinna Ŧwiarnuć asabliwuju Ŧwahu. Treba ab hetym pisać jak najčaŦciej i wyŦaŦniać ciomnym ludziam ich brydkija pastupki.

Adzin z mnohich.

XV.

Ŧ Ŧwahach ab reformie „Chr. Dumki“ ja spatkaŦ hałasy, kab nie drukawać Lekcyi, Wanelii i Nawuki. A heta dzieła taho, Ŧto henyja rećy byccam ciaŦkija i Ŧto ich mała chto czytaje. WoŦ-Ŧa ja raŦuća hetamu spraciŦlajusia. Addzieł „BoŦaje Słowa,“ u jakim ŦmiaŦćajeccca: Lekcyja, Wanelija i Nawuka, ludzi czytajuć achwotna i — da taho — Ŧ naŦych warunkach z BoŦym Słowam u bielaruskaj mowie tolki Ŧ „Chr. D.“ i moŦna spatkacca.

H. Ł.

Ad Redakcyi. Na hetym kanćajem drukawańnie ŦwahaŦ ab reformie „Chr. D.“ Nadrakawali my tolki niekatorych naŦych czytaćoŦ uwahi, katoryja ŦwaŦali cikawiejŦymi. Mnohich-Ŧa nie drukawali i drukawać ŦŦo nia budziem, bo nićoha nowaha jany nie dajuć dyj na heta niama miesca i času.

U Bielarusau Katalikoŭ.

Raraty. 8.XII ŭ kaściele św. Mikałaja adbylisia Raraty za pamysnaść pracownych m. Wilni. Na nabaženstwie było dawoli šmat ludziej. Pijaŭ pryhoža bielaruski chor. Było tak-ža adpawiednaje bielaruskaje kazańnie.

Żydy zmiaščali, a ksiandyzy nie. Bielarusy kataliki, aprača inšych wilenskich hazet, žwiarnulisia tak-ža i da „Gazety Wieczorowej“ z prošbaj zmiaścić wiestku ab Raratach dla bielarusau. Polskija ksiandyzy, ad jakich heta hazeta zaleža, zrabic heta admowilisia. A letaš, kali heta samaja „Haz. Wieczorowa“ była ŭ rukach Žydoŭ, dyk wiestku ab Raratach dla bielarusau zmiaściła achwotna j darma. Ale, usialak bywaje na hetym Bożym świecie!...

Bielaruskich kniżak u parafijalnjaja biblijateki nie dapuskajuć. 10–15 XI sioleta ŭ Wilni adbyŭsia Dušpastyrski Kurs. Kali zajšla hutarka ab parafijalnych biblijatekach, adzin z prysutnych ksiandzoŭ Bielarusau padaŭ na piśmie prapanowu, kab u henyja biblijateki dapuskali i bielaruskija kniżki relihijnaha źmieštu i adpawiednaha świeckaha. Staršynia Kursu, zajaŭlajučy, što heta palityka, prapanowu nawat nie padaŭ pad hałasawańnie.

Sprawa kaścioła dla Bielarusau katalikoŭ, jak my pisali ŭ prošłym numary „Chr. Dumki,“ była susim na dobrej darozie. Mieli Bielarusy atrymać Kaścioł św. Hanny. Tymčasam ks. L. Puciato, rektar henaha Kaścioła, nie zhadziŭsia ŭpuścić Bielarusau, bo byccam niechta pahraziŭ, što Bielarusau z henaha kaścioła wykinie siłaj.

26.XI sioleta ŭ hetaj sprawie adwiedała I. E. Arcybiskupa bielaruskaja delehacyja ŭ składcie inż. L. Dubiejkaŭskaha i inż. Ad. Klimowiča. Delehacyja heta nie asiahnuła ničoha.

Ks. A. Cikota, Jenerał ajcoŭ Maryjanaŭ, na Nowy Hod wyjedzie na Miżnarodny Eucharystyčny Kanhres na Filipinach, a adtul u Mandžuryju, kab adwiedać tam swaich ajcoŭ misyjanaŭ.

Ks. Jazep Piatkiewič, bielarus, jaki pracawaŭ u Witebsčynie, jak dawiedwajemsia, sawieckaj ŭładaj byŭ sasłany daloka na poŭnač aŭ u Kiemu, na Murmanie. Jašče maje tam prabywać 10 miesiacaŭ, a što budzie pašla—niawiedama.

Jak żywuć ssylnyja ksiandyzy ŭ Sawietach. Ad adnaho ksiandza bielarus, jaki ciapier znachodzicca ŭ ssylcy (dziela wiedamych pryčyn ani imia taho ksiandza, ani miesca jaho ssylki nie padajom) razam z inšym ksiandzom, atrymliwajem piśmo, z jakoha ab ich żyćci dawiedwajemsia nastupnaje:

...„Ja pracuju, a jon užo stary i nihdzie nie pracuje, a zajmajecca našaj haspadarkaj. Wiasnoj u susiedzkim harodzie pasadzili poŭwiadra bulby, trochi cybuli, bručki, ahurkoŭ, pamidoraŭ, sałaty i kapusty. Praz usio leta i aŭ dahetul jadžiom swaju zielaninu i bulbu, a na zimu zakwasili poŭbačonka kapusty i naplali 6 wiankoŭ cybuli“...

450-lećcie naradzinaŭ 1-šaha drukara Bielarusy.

U hetym hodzie minula 450 hadoŭ ad uradžeńnia słaŭnaha Franciša Skaryny, bielarusy, pieršaha drukara Wilni i ahaŭam Uschodniaj Eŭropy. Dziakujučy jamu, Wilnia užo ŭ 1925 hodzie miała swoj druk, mnoha hadoŭ raniej za Maskwu.

Dr. Fr. Skaryna rodam z Połacka ŭ pahoni za wiedaj zajechaŭ u Krakaŭ, a pašla aŭ u Padwu (Italja) i zdabyŭ dwa daktaraty: wyzwalenych nawuk i lekarski. U Českej Prazie u hadoch 1517–1519 pierakłaŭ i nadrukawaŭ Bibliju ŭ bielaruskaj mowie. Pašla pieranios swaju drukarniu ŭ Wilniu. Z Wilni drukarskaja štuka dostajecca ŭ Maskwu j na Ukraïnu. U Wilni Skaryna dalej wioŭ wydawieckuju rabotu, z uhladu adnak na finansowyja abstawiny pracu byŭ zmušany pierarwać i wyjechać na emihracyju. Asobu Skaryny — hetaha słaŭnaha kulturnaha pracuńnika — Bielarusy zašiody buduć canić i šanawać.

W. J.

LIST Z WIOSKI.

CIOMNY KUTOK.

Krewa, Ašmianski paw. Krewa, heta histaryčnaje miastečka, ciapier tak padupała, što daloka užo sływie jak „ciomny kutok.“ I ničoha dziŭnaha. Nacyjanalnaja świedamaść tut nianadta wialikaja, a polskija arhanizacyi, chacia dawoli ich tut šmat, nia nadta taksama ruchliwyja, a niekataryja isnujuć tolki „na papiery.“ Prykładam „stralcy.“ Pa zasnawańni hetaj arhanizacyi moładź pačala hurmam pišacca, ale nie znajšoŭsy tam taho, čaho šukała, heta znača ašwiety, jak masawa pišalasia, tak pačala masawa ŭciakać.

Što da relihijnaha żyćcia, to wonkawa jano wyhladaje dawoli dobra. Kataliki niadaŭna wyšwiacili nowy kaścioł, a prawasłaŭnyja kupili nowyja trwany. Ab bielaruskich kazańniach pakulšto trudna latucieć, bo ksiondz nia znaje našaha jazyka, a baciŭška chacia zpachodžańnia bielarus, ale piarwiej byŭ haračym rasiejcam, a ciapier staŭ palanizawacca.

Najlepšaja nadzieja na moładź, katoraja pakrysie pačynaje ŭšwiedamlacca. Praŭda, pakulšto nia šmat takich, ale katoryja jość, dyk stojkija, nie žwiartajuć uwahi na ŭsiakija prykrašci, katorych im nie škadujuć. Bielaruskija dziejačy pawinny na Krewa žwiarnuć uwahu i pamahčy moładzi stać na swaje nohi.

Kirmašnik.





Mižnarodny Eucharystyčny Kanhres. „Osservatore Romano“ — Watykańskaja hažeta — piša, što lehatam papieskim na 33-im Eucharystyčnym Kanhresie ŭ Manile, na Filipinach, naznačany kard. arcybiskup Filadelfii. Pierad wyjezdam na Filipiny, Kardynał pryjeździe ŭ Rym i, pośle specyjalnaj audyjencyi ŭ Aŭca Św., z papieskaj misijaj wyjeździe na heny mižnarodny kanhres.

Chworaść św. Aŭca. Hazety pišuć, što apošnim časam św. Aŭciec paważna zaniamoh i nikoha nia prymaje.

Nawarot żydoŭ na katalictwa. — Najbolš — (u hod kala 200 čaławiek) — nawaracywajecca żydoŭ u Wienie—Aŭstryja. A ŭ cełym świecie — kala 10.000.—Wielmi pamyłkowaj taktykaj ŭ apostalstwie pamiž żydami jość heta, što najčašćiej ich pieraciahiwajuć pry žmienie wiery da žmieny narodnaści.

Kard. Faulhaber u Hitlera. Ciažkoje pałažeńnie Katal. Kaścioła ŭ Niemieččynie i prašled hitleročcami praciahiwajecca i niama nadziei na paprawu adnosin. Kard. Faulhaber adwiedaŭ Hitlera i hawaryŭ z im ab hetym kala troch hadzin. Wiedama, što paciecha z hetaha maŭaja: Hitler abiacaje mnoha, ale ničo ha abiacanaha nia robić.

Patreba hreka-katal. cerkwy ŭ Anhlii. U anhielskich katal. kruhach haworać ab tym, što treba ŭwieści ŭschodni katalicki abrađ dla katalikoŭ ukrańcaŭ, a tak-ža dla abznajamleńnia z im katalikoŭ anhličan-ŭlacinnikaŭ. — Nahuŭ kataliki usiaho świetu pawinny paznawać siabie ŭzajemna. Ciapierašni papiež skazaŭ, „što chto zmahajecca z unijaj, toj nia jość katalikom.“

10-ci hooźdzle śmierci ukr. B-p. I. Bociana. — Čaławiek wialikich zdolnaściu, wysokaj nawuki i hłybokaj pakory. Syn kawala, pracawity, pašwiaciŭ swaje siły wychawańniu duchoŭnaj moładzi ŭ Lwowie. Rasiejskija carskija ŭłady aryštawali jaho ŭ Lwowie i wywieźli ŭ Kursk razam z Mitrapalitam Andrejem ŭšeptyckim. Skora puščany i zara jznoŭ aryštawany, byŭ ciapier wywiezieny ŭ Sibir. Wiaruŭsia ŭ Lwoŭ užo pašla pieršaj rewalucyji ŭ Rasiei 1917 h. Tolki ciapier hramadźianstwa dawiedaŭasia, što J. Bocian byŭ 22.IX.1914 tajna wyšwiačany ŭ Kijewie Mitrapalitam na biskupa. Byŭ naznačany na stanowišča ŭ Łuck, na Wałyni. Tut aŭstryjaki rabili jamu wialikija pieraškody. Nareščie ŭ 1918 h. Wałyń zaniata

była Polščaj i bp. Bocian tam prabywać nia moh, bo hreka-katalickaje duchawienstwaŭ Halicyi na Wałyni nia było dapuščana. — Tak prajšlo ciažkoje žycio jehona, praŭdziwaja „kryžowaja daroha;“ pamior 21.XI.1926 h. u Lwowie. — Wielmi spahadaŭ Biełarusam: znaŭ našy patreby i cikawiŭsia našym žyciom.

Arhientyna. Pławajučy kaścioł. Wielmi aryhinalnaja wydumka-prajekt pławajučaha kaścioła — ŭwiedzieny ŭ wykanańnie: apyř aŭtara, zakrystyi i ŭsich patrebnych pryspableńniaŭ da nabaŭenstwa. tam pamieščana ambulatoryja i apteka dla chworych, a tak-ža celaja parachwijałnaja kancelaryja. Kaścioł užo wypłyŭ na swaju misiju z Buenos Aŭres, adwiedaje wastrawy na Atlantyckim akianie i pabierežža Argentyny. Hłuchija miajscy, katoryja zdaŭna nia bačyli ksiandzoŭ, ażywuć i ŭwiesielacca chwaŭaj Božaj.

Nahŭaja sprawa—radzimaha kleru. Hetaja sprawa z kožnym dniom, možna skazać, „nahleje,“ bo ŭsiudy luźni „kalarowyja“ žniawierylisia da Eŭropy. Kitajec achwatniej słučaje swajho brata, čym francuza, katory pierakručwaje kitajskuju mowu. Dziela hetaha, kab dać mahčymaść narmalna raźwiwacca Kaściołu, papiež Pius XI zahadywaje duchawienstwu, kab pryhilna adnosiłasia da adrađžeńnia paniawolonych narodaŭ. Misianery majuć abawiazak dobra wywučywacca miajscowych mowaŭ, pryhataŭlać małodaje duchawienstwa z miajscowych žycharoŭ, pracawać dla kultury tych-ža misyjnych krajoŭ. Taki duchoŭnik, katory ŭ swajo apostalstwa ŭnosić swaju mowu i nakidaje swaje zwyčaj, styl u budaŭnictwie i swaju kulturu, jak byccam lepšuju, nia jość dobrym i karysnym misianeram. Čto wiedaje, moža prydzie čas, kali i sapraŭdy vyhaniać eŭropejskich misianeraŭ całkom, bo užo pačali wykrykiwać: „Azija dla azijataŭ,“ „Afryka—dla afrykanaŭ“ i h. d. Tahdy sami miajscowyja misianery pawiaduć dalej ewanelizacyju swaich krajoŭ. — Rodnaja mowa, rodny abyčaj i ziamla—heta jość Božyja dary, katorych ničto hwałcić nia moža i adbirać ad biezbaronnaha čaławieka, a nakidywać swajo. Kaliž heta robić duchoŭnik, dyk jon nia jość dobrym pastyram, ale waŭkom.



I dziūna i strašna

U kruhu **Małoj Antanty** — Parabiliš wuhły j kanty:
Mussolini (musić zduru?) — Stroić ũ kole
[kwadraturu.
Nabiū ũ Afrycy askomu — Užo Dunaj kiruje
[ũ Romu.
Na niemieckaj dudcy hraje — Dziury „paktam“
[zatykaje.
Austryjakam i Madziaram — Makarony smačny
[wara.
Makarony, znać, pahany — Jeduć „ŭryhu“
[ŭsie Bałkany.
ŭsia Eŭropa lažyc ũ čadzie — Japon čuje,
[nos swoj sadzie:
Choča „babu“ ratawaci — J makaronaŭ skaš-
[tawaci...
Mussolin Japona chwalić, — Da jaho „cha-
[leŭki smalić“.
Japon — dobry — na ŭsie ćwierci! — Nie
[daje Boh tolki śmierci...

* * *

A z **Niamieččyny** jduć wieści: — Tam niama
[čaho ŭžo jeści:
Sam Dyktatar poŭ-ħałodny — Stroić łodački
[padwodny.
Pajšlo sała na harmaty, — A kaŭbasy — na
[ħranaty;
Chleb — na bomby; portki, boty — Na wajen-
[ny samaloty.
Hazy kruciacca z cybuli — A na wierbach
[rastuć duli...
Gebbels, jak toj čort z rahami, — Świet pa-
[wiernie ŭwierch nahami.
Buduć jeści (Niemcy — łasy!): — Sabak režuć
[na kaŭbasy.
Z wady — masła, z masła — woŭna; — Chleb, ci
[kamień — usioroŭna!
Piroħ robiac z piławinaŭ, — Marmaladu cisnuć
[z ħliny.
Kamień z wulicy, choć drenny, — Haryć, jak
[wuhol kamienny.
Z pnia ħniłoha — karasina, — Z wietru kapaje
[benzyna. —
Gebbels, choć nia wieryć ũ Boha, — Tworyć
[nowy świet... z ničoha. —
Woś jakija pływuc wieści! — Dy adnak nia-
[ma što jeści...

* * *

Wa ŭsich **štatach** (i Nju-Jorku) — Tarħawali
[kata ũ worku:
Na loteryi ħrali; — Prezydenta wybirali.
„Publikanie“ j demakraty — Z imi ichny kan-
[dydaty —

„Wy — z Landonam, my — z Ruzweltam! — Toj —
[adno, a toj — z dubeltam,
Druh druhoha chwalić, łaje: — Toj achryp, a
[toj kulhaje —
Tak zmahališ, tak pacieli, — Ŗto ŭžo lepš i
[nia umieli!
Chto pad wozam, chto na wozie — Staŭ Ruz —
[welt u pieramozie.
A Landon, choć siejaŭ ħusta, — Saŭsim žbity,
[na kapustu!

* * *

Cat, naš Rycar „ad kanserwy“ — Zuby rwieć,
[piłuje nerwy:
Wajawody nie baicca — Prosta ŭdubki sta-
[nawicca!
Ŗsim ministram baśni baje, — Pad nos pałcy-
[kam kiwaje. —
Biełarusaŭ sadzić ũ łužu, — A panom na łap-
[kach słuža.
Dyktaturaj praŭdu mieryć, — U kułak, jak ŭ
[sonca, wieryć.
Jak artyst u kiepskaj dramie, — Kryčyc ŭ
[„Slowie“, jak u kramie.
Strach biareć, jak ħlanieš z boku: — Cat, wi-
[dać, paćnie epoku?
Kazaŭ ŭ prošłym jašče lecie: — „Biełarusaŭ
[niet na świecie!“
Wot ħałoŭka, moj Ty, Boža! — Jak jaje pa-
[nieści moža?
Mo' palożyć lepš na froncie — Abo ŭ Twor-
[kach... na ramencie?
Darma Cat ŭwieś świet trywoža: — Ražon ŭ
[kašy nie pamoža.

* * *

Ŗycio naša palityčna — Biezbiarežna, biez-
[ħranična —
Kožny dzień žłataje z šynaŭ, — Preć pa špa-
[łach, jak mašyna!
U biełaruskim haryzoncie — Front pad fron-
[tam, front na froncie:
A jak front u dasca słaby, — padpirajuć jaho
[baby.
Hej, palityki, ħladzicie: — Dušy celaj nie
[dzialecie!
Ŗycio naša, jak zachoča, — Wašy fronty pie-
[raskoča:
Astaniecieš tolki sami, — Dyj z parożnimi
[rukami...

Lawon Wietrahon



Adusiul iduć cikawyya wiestki

Z PALITYKI.

Hišpanskaja chatniaja wajna dasiul kaštuje užo kala 20 miljardaŭ pezetaŭ, 900 hišpanskich karabłoŭ staic biezrobotna ŭ prystaniach, chlebaroby abrablajuć ledź palawinu paloŭ. Hišpanskaja pramysłowaść, za wyniatkam wajennaj, zamiarla. Zhinuła kala 200 tys. ludziej. U samym tolki Madrycie 90 tysiać dzieciej astajucca biaz školaŭ, bo zakonnyja školy ūsie pazačyniany.

Niemcy i Japonija ŭ wialikaj tajnicy wiali pierahawory, aź dahawarylisia prociŭ kamunizmu trymacca adnolkawaj taktyki; hetym zatrywożyusia cely świet, bo heta pahraźaje wajnoju z Rasiejaj.

N.amieččyna i Italija padpisali dahawor, što buduć paddzieržawać fašyzm.

Italija i Japonija tak-ža padrużyli. Italija pryznala Mandžuryju, a Japonija zawajawańnie Italijaj Abisynii.

Nowaja Kanstytucyja ŭ SSRR užo pryniata. Jak ana budzie wyhladać u žyćci — pabačym.

ROZNYJA CIKAWAŠCI.

Škło budaŭlanym matarjałam. U Anhlui adkryta wystaŭka šklanych budaŭlanych matarjałaŭ. Možno bačyc tam šklanyja ceħly, jakija pierapuščajuć 80 proc. soniečnych promieńniaŭ i jakija majuć usie ūlaściwaści zwyczajnych ceħłaŭ. Jość tam taksama šklanyja padłohi stalawańni, wokny a nawiet i piecy. — Chiba skora budziem žyc u šklanych damoch!

Cukar z piławinaŭ. Na zjeździe wučonych u Harvard (Anhluja) prof. Bergius pradstawiu mahčymaść wyabyćcia cukru z piławinaŭ.

Awiečki ŭ kalošach. U Anhlui sialanie štohod tarpieli wialikuju stratu ad awiečaj chwaroby — hnijeńnia noh. Woś-ža adzin fermer ubraŭ swaje awiečki ŭ hnowyja kalošy. Moda prynialasia i stali zakazywać kalošy pa druhich fermach. — A ŭ nas, kali bielarus ubiahecca ŭ kalošy, dyk zara jaho prazywajuć „panam!”

U Italii apawieščana, što z pryčyny pieramohi nad Abissynijaj buduć wydany nowyja siarebranyja, niklowyja i branzowyja hrošy. — Ab zalatych hrašach ničo- ta nia kažuć, bo zołata pajela hetaja niesprawiadliwaja tajna.

Aswa razbiła samachod. U Bawaryi, u Alpach techaŭ kupiec samachodam. U darozie pryčapilasia da ŭho dakučliwaja aswa. Kupiec admachiwausia haławoj rukami i wypuściŭ na minutku kiraŭnicu z ruk. Raptam samachod schisnušsia ŭ bok i ūderyšsia ab drewa: samachod razbišsia, a ūsio tawarystwa, 5 duš, ciaška panieniena, pierawieźli ŭ špital.

Emerytura dla starych panienak. U Anhlui žanynny dabiwajucca emerytury—padmohi dla starych panienak, katoryja da 55-ha hodu žyćcia nie zmahli znajci kawaleraŭ. Kali hety prajekt uwojdzie ŭ žyćcio, dyk grad budzie wypłačywać „niaščasnym” dziewam 4 tysiać miljonaŭ funtaŭ šterlinhaŭ u hod, bo staraja babska armija—wielmi wialikaja. Kažuć, što zaŭziatyja žanynny dāmahajucca, kab na starych kawaleraŭ nalažyc wialiki padatak, jak u Italii; a druhija chočuć, kab pierš starych kawaleraŭ sciobać rozhami.

Skolki prapiwajuć ukraincy ŭ Polšcy?—Wodki na 27 mil. złotyħ i piwa—na 14 mil. i romu, kaniaku i inš. dreni—na 2 mil. z lišnim. Razam—na 45 mil. zł.—treba bylob, kab i bielarusy padličyli, skolki wypiwajuć, prakurywajuć i marnujuć hrašej. A to my ūsio lubim wyličać swaje biedy, a nie rachujemsia ŭ biadzie sa bytkam i marnatruštwam.

Niawidomy samalot budujuć italyjancz z niejkej klanaj gummy. Lotčyk budzie sam bačyc usio, a jaho—ničto.

U m. Rejkijawik, na Islandyi, pierawodziać z haciech krynicaŭ — gejzaraŭ — wadu, katoraja budzie hrawać damy. A ŭ inspektach pačnuć hadawać paŭzionnyja kareńni, zielaninu i harodninu. A heta-ž kraj wielmi zimny!

1000 maładych żydoŭ wybiralasia piechatoju u Palestynu. 16 listapada wyšla z Wařawy 200 čał. Ale pad wioskaj Pyraj ich palicyja razahnała.

Za šmät hawaryŭ. Kandydat republikanskaj party na prezidenta Zluč. Št. Ameryki, Landon zachwareŭ na zapaleńnie hałasawych strunaŭ u suwiezi z pradwybarčaj ahitacyjaj. Dachтары prykazali lažać u ložku i ničoha nie hawaryć, bo stracić zusim hołas.

Adzin aŭtamabil prypadaje: u Zlučanych Štatach Paŭn. Amer. na 5 asob, u Francyi— na 22 asoby, u Anhlui— na 23, u Italii—na 109, u Polšcy—na 1,283 asoby. A ŭ Wilni na adzin dzień možna ūbačyc chiba z 7 aŭtamabilaŭ i to ūsie kulhawyjaj!

Z Wilni i Kraju

Radyjostancyja ŭ Wilni ūzmocniena. Hetymi dniami adčyniłasia pabolšana da 50 kilowataŭ Wilenskaja Radyjostancyja, na Lipočy. Pašwiciu jaje I. E. Arcybiskup. Ciapier paplywieć na ūsiu Wilenščynu muzyka, spieć i homan. Cikawaść, moža ciapier i dla Bielarusau znojdziecca miejsca? bo ŭ tym starym radyju ūsio Bielarusam miejsca nie chapala...

Dzisnienski pawiet kliča na pomač. Haz. „Słowo” piša, što ad strašennaj sušy najbolš uciarpieŭ Dzisnienski pawiet: nie chwataje pašy dla żywioliny, katoraja hinie ad hoładu. Patreba prynamsia 700 ton aŭsa na pasiewy, 100 ton jačmieniu, 90 ton stručkowych. Siena, sałomy — nie abličaŭ ničto... Adnym słowam, patreba pomačy i to biezakładnaj.

Paštowaja skrynka.

Ks. dr. I. T. Rukapis i list atrymali, skarystajem. Ks. W. Š. Atrymali, pakrysie budziem karystać. K—k. Atrymali, skarystajem. Pišycie čašciej, pašyrajcie „Chr. D.” Duža Wam spahadajem u wašaj bia-dzie. Moža Wy zmahli-b wučycca ŭ Ašmianie?

I. S. 1 zał. atrymali, „Chr. D.” wysylajem.

Ks. K. B. za 8 zał. padziaka.

U. I. U. 1 zał. atrymali, „Chr. D.” pasylajem, pašyrajcte jaje siarod susiedziaŭ.

Ks. St. Š. Za 3 zał. padziaka. Ci akuratna dachodzie da Was naš časapis?

B. L. 4 zał. atrymali, dziakujem.

B. K. Prosim prysylać probnyja adrasy.

A. D. Kali nia możacie hrašmi, dyk pišycie kar- respandencyi.

E. P. Zatoje, što Wy pašyrajecie naš časapis siarod susiedziaŭ, budziem jaho i nadalaj Wam pasylać.

I. R. 5 zał. atrymali, padzialili pawodle Wašaj woli.



Žarty.

*

— Kudy ty siahońnia idzieš?
— Na „Kaniec świetu!” heta wielmi wiasiolaja štuka.

— A katoraj hadzinie budzie „Kaniec świetu”?
— A dwanaccataj u nočy... bajusia, kab nie praspać.

*

— Kelner, moža wy mnie dali-b štoś takoje, čaho ja nikoli jašče nia mieŭ?

— Dobra, dobra. Naprykład — mazhi.

(„Nowa Zoria.”)



U niadzielu 13 śnieźnia 1936 h., u zali im. Witaŭta
Wialikaha pry Dombroŭskaha wul. Nr. 5 adbudziecca

AKADEMIJA - KANCERT p. n.

„Dzień Biełaruskaj Kultury“

U P R A H R A M I E:

Ustupnoje słowa i KANCERT pry ũčaści:
artysty opery M. Z.-SUMICKAHA (špieŭ solo),
praf. Kast. HAŁKOŭSKAHA i Biełaruskaha
CHORU pad kiraŭnictwam hram. R. ŠYRMY.

Bilety ad 25 hrošaŭ da 2 zł.

Pačatak a hadzinie 18-t.

KAMITET DNIA BIEŁARUSKAJ KULTURY.

KUPLAJCIE

PAŠYRAJCIE

„BIEŁARUSKI ADRYŬNY KALENDAR na 1937 hod“

„Беларускі Сялянскі Календар на 1937 г.“ (кніжка)

„Беларускі Адрыўны Календар на 1937 год“

Žmiest hetych kalendaroŭ bahaty, roznajaki i wielmi cikawy.
Majuć jany dwa styli (katalicki i prawasłaŭny), žmieny pahody i h.d.

Cana adnaho ekzemplara koźnaha z hetych kalendaroŭ tolki 50 hrošaŭ. — Kupić možna ũsiu

Biełaruskaja Kniharnia „PAHONIA“
Wilnia, Zawalnaja wul. 1—2.

„Widrodźennia“

Pad hetkim nazowam IX-ty hod wychodzić ukraiński miesiačny časapis, jaki
swaich bačynach pašyraje ideju baračby z alkoholem i z nikatynaj. Časapis
dahujecca duža dobra i žmiaščaŭe šmat cennaha matarjału na temy ćwiarozaš
Razumiejučy patrebu baračby z harelkaj i z tytunom siarcd biełaruskaha naroc
horača radzim biełarusam, jakija prawodziac ideju ćwiarozašci, wypiswac časap
«Widrodźennia» i karystac z jaho. — Časapis hety kaštuje na hod 4 załatoŭ
Hrošy možna slać na paštowaje konto № 154.586. Adrys Redakcyi: Lwó
Čarnećkoho 26, red. «Widrodźennia». — Z hetaj-ža redakcyi možna wypisac
nyja knižki ab alkoholi, nikatynie i baračbie z hetymi worahami čaławiectw